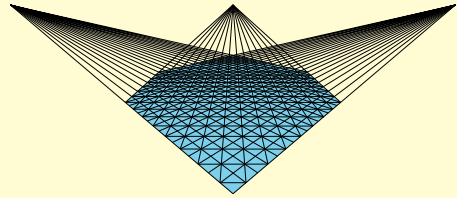

Nummer 32, december 2006

't Neusje van de zalm – bijzondere archieven
 Nieuwe aanwinst voor het Zeeuws Archief
 Cursussen voor liefhebbers
 Jubileum 5 jaar ISIS – Blij met Zeeuwse voorouders
 Terugblik op Landelijke Archievendag & Vriendendag

Graf van Samuel Menasse op de Joodse begraafplaats aan de Jodengang in Middelburg.
 Foto Cornelis Henning, 1912. HTAM-B-1068VI.

Dr. A. Vos, secretaris Stichting Synagoge Middelburg.

Expositie over Menasse ben Israel

De expositie 'Menasse ben Israel, zijn leven en werken. Lissabon 1604 – Middelburg 1657' is vanaf maandag 11 december te zien in het Zeeuws Archief. De expositie is georganiseerd door de Stichting Synagoge Middelburg in samenwerking met het Zeeuws Archief. "In 2007 is het 350 jaar geleden dat Menasse ben Israel in Middelburg overleed", vertelt dr. A. Vos, secretaris van de stichting. "Hij is de bekendste en beroemdste Nederlandse rabbijn, maar weinig Zeeuwen weten iets van hem."

Secretaris Vos deed onderzoek en richtte de expositie in. "Menasse ben Israel werd geboren in Lissabon in 1604. Op tienjarige leeftijd kwam hij met zijn familie naar Amsterdam, op de vlucht voor de inquisitie die Spaanse en Portugese Joden vervolgde. Menasse studeerde voor rabbijn en gaf les op een Jesjiewe, een godsdienstige onderwijsinstelling. Daarnaast

richtte hij een drukkerij op, waar veel Joodse boeken – in het Spaans – en Hebreeuwse boeken werden gedrukt. Menasse onderhield nauwe contacten met enkele christen-humanisten zoals Barlaeus, Vossius en Hugo de Groot. Het meest bekend werd hij vanwege zijn contacten met Oliver Cromwell, de Engelse Lord Protector, bij wie hij de toelating van Joden in Engeland bepleitte. Menasse wordt dan ook beschouwd als de 'Founding Father' van het Britse en Amerikaanse Jodendom. Op de terugweg van Londen naar Amsterdam stierf Menasse in Middelburg. Daar had hij net zijn zoon Samuel, die in Londen was overleden, begraven op de Portugees-Joodse begraafplaats aan de Jodengang. Menasse ben Israel logeerde in Middelburg bij zijn zwager en overleed hier in november 1657. Hij werd begraven op de Portugees-Joodse begraafplaats in Ouderkerk aan de Amstel."

Sluiting studiezaal wegens herstelwerkzaamheden

De studiezaal van het Zeeuws Archief gaat in de loop van januari 2007 een aantal weken dicht om herstelwerkzaamheden uit te voeren. De vloer van de studiezaal werd in augustus 2005 zwaar beschadigd door wateroverlast. Wij adviseren u daarom voorafgaand aan uw bezoek in januari of februari de website van het Zeeuws Archief te raadplegen, www.zeeuwsarchief.nl, of te bellen (0118) 678800 voor actuele informatie. Wij bedanken u voor uw begrip.

Rembrandt

De expositie geeft een beeld van Menasse als rabbijn, diplomaat en auteur-uitgever. "Hij heeft ongeveer tachtig boekwerken uitgegeven. De Universiteitsbibliotheek Amsterdam heeft een uitgebreide collectie van zijn werken, waarvan we de belangrijkste in bruikleen hebben gekregen. Eén boek van Menasse, *Piedra Gloriosa*, werd door Rembrandt van enkele etsen voorzien. Van deze geïllustreerde versie zijn nog maar vier exemplaren bekend. Het exemplaar van de Universiteitsbibliotheek Leiden is te zien in het Zeeuws Archief."

Vos houdt zich al sinds zijn komst naar Middelburg in 1974 bezig met de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Zeeland. “Mijn belangstelling voor de Joodse gemeenschap werd gewekt tijdens mijn studie geneeskunde aan de VU in Amsterdam. Ik woonde toen in wat voor de oorlog de Joodse wijk was geweest, vlakbij de synagoge aan het Jonas Daniël Meijerplein. In die tijd heb ik voor het eerst kennisgemaakt met het leven en werk van Menasse ben Israel.” Eenmaal in Middelburg verdiepte Vos zich in de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Zeeland. Ook was hij één van de oprichters van de Stichting Synagoge Middelburg (1987) en zette hij zich actief in voor de restauratie van de Middelburgse

synagoge en de Portugees-Joodse begraafplaats aan de Jodengang. Op deze begraafplaats ligt de zoon van Menasse begraven. Een foto van het graf ontbreekt niet in de expositie. Vos: “In tegenstelling tot de Middelburgse Portugeese synagoge waar hij kwam, en de huizen in Amsterdam en Londen waar hij verbleef, is er sinds zijn dood niets aan de begraafplaats aan de Jodengang veranderd. Het is het meest authentieke plekje waar Menasse heeft gestaan.”

Expositie ‘Menasse ben Israel, zijn leven en werken. Lissabon 1604 – Middelburg 1657’, van 11 december 2006 tot en met 3 februari 2007 in het Zeeuws Archief.

Selectie van bijzondere archieven in het Zeeuws Archief

‘t Neusje van de zalm

Archieven worden wel vergeleken met schatkamers, maar de ‘schatten’ zijn niet altijd even gemakkelijk te vinden. Van elk archief is weliswaar een inventaris, maar achter de beschrijvingen gaan soms onvermoede ‘juweeltjes’ verborgen. De hulp van kenners is dan onontbeerlijk en daarom staan archiefmedewerkers de bezoekers in de studiezaal met raad en daad bij. Behalve over een grote algemene kennis van de archieven, beschikt iedere medewerker over zijn of haar eigen specialisme. Voor de lezers van de Zeeuws Archief Nieuwsbrief geven enkele studiezaalmedewerkers hun ‘goed bewaarde geheimen’ prijs: hier volgt een selectie van de meest bijzondere archieven, kortom, het neusje van de zalm uit het Zeeuws Archief.

Tijdreizen met reisjournaals

‘Puur genieten omdat je kijkt door de ogen van iemand uit die tijd’

Veel mensen maken verre reizen of houden vakantie in het buitenland. Dat was vroeger wel anders. Studiezaalmedewerker Elly Hündgens stuitte tijdens het maken van haar afstudeerscriptie op de reisjournaals van Daniël Radermacher, een Middelburgse regent (1722-1803). “In de journaals die hij tijdens zijn reizen schreef, doet hij verslag van allerlei gebeurtenissen en bezienswaardigheden: het wiel van de koets breekt, ‘t is lang wachten op een gunstige wind, de vaste logeeradressen, de hanengevechten, het bezoek aan de Franse koninklijke familie (niet als ons bezoek, maar als in een soort dierentuin), de heer Händel die ‘op t orgel speelt’, de nieuwe architectuur die bewonderd wordt. Dit is maar een greep van wat er allemaal aan de orde komt.

De reisjournaals zijn interessant voor iedereen die een beeld wil krijgen van reizen en toerisme in de achttiende eeuw.

Radermacher maakte bijvoorbeeld een rondreis door Engeland, bezocht Parijs en de badplaats Spa. Wil je dichtbij dat verleden komen, dan moet je zelf zo’n reisjournaal komen vasthouden in de studiezaal. Het zijn kleine boekjes, je ziet dat ze mee zijn geweest op reis. Ze zijn handgeschreven, hebben perkamenten koftjes, ze lezen heerlijk – het handschrift is goed leesbaar – maar bevatten helaas geen plaatjes.”

Geven de reisjournaals van Radermacher een beeld van een ‘toerist’ in de achttiende eeuw, de journaals uit het archief van de families Spoors en Sprenger schetsen het verblijf van deze ‘expats’ in den vreemde. “De families Spoors en Sprenger en gelieerde families bezaten in de achttiende en negentiende eeuw plantages in Suriname”, legt studiezaalmedewerker Anneke van Waarden-Koets uit. “Zij verbouwden bijvoorbeeld

koffie en suiker. Tijdens hun verblijf maakten diverse familieleden reisjes door het binnenland van Suriname. Behalve de reisjournaals zijn ook briefwisselingen met hun familieleden op Walcheren bewaard gebleven. Daarin lees je van alles over de bedrijfsvoering van de plantages. Samen met getekende en ingekleurde kaarten, geven de reisjournaals en de brieven een bijzondere indruk van het leven van deze ondernemende families.”

Radermacher: *Familiearchief Schorer* (toegangsnr 157), inv.nr 518 en 519.

Tip: Kijk voor Daniël Radermacher in de boekenkast naar ‘Het raadsel Radermacher’ (ZEEL 937.4 HUND).

Families Spoors en Sprenger (toegangsnr 1752), bijvoorbeeld inv.nr 40, Journaal van een uitreis naar West-Indië en van een reisje naar de Vallén op de Essequibo en Massaroenie rivieren door Gerard Jacob Sprenger; inv.nr 60, Verslag van een reis over verschillende rivieren in Suriname.

Tip: Voor meer reisjournaals, zoek in de collecties van het Zeeuws Archief via Archieven.nl op de woorden ‘journaal’, ‘reisjournaal’ en ‘scheepsjournaal’.

Schouwse boedel onder de kantonrechter *‘Geweldige details die je nergens anders vindt’*

Een kijkje in het persoonlijke leven van mensen wordt volgens studiezaalmedewerker Lineke van den Bout bij uitstek mogelijk gemaakt door de kantonrechter, die vanaf 1838 recht sprak. “Hij behandelde simpele overtredingen, zoals vissen in verboden water en stropen, maar ook zogenaamde buitengerechtigde zaken, waarin hij optrad als een soort notaris. Zo benoemde hij een voogd als één van beide ouders van een minderjarig kind overleed. Verder vallen hieronder ook scheepsverklaringen, waarin strandingen van schepen of de beschadiging van een lading worden beschreven, maar ook boedelbeschrijvingen van huizen van overledenen. Deze archiefstukken geven geweldige details die je nergens anders vindt!”

“Van de buitenplaats/boerderij Kraaijestein bij Burgh is een boedelbeschrijving uit 1851 bewaard gebleven. Aan de hand van deze beschrijving loop je door de kamers van dit historische gebouw, dat grotendeels nog bestaat. Van de zes schilderingen in de ‘opperkamer’ tot de barometers op de ‘vloer’ (hal). Het archief van het Kantongerecht Brouwershaven is interessant voor iedereen met familie op Schouwen, maar natuurlijk waren er in heel Zeeland kantonrechters te vinden. De kantonrechter van Brouwershaven was verantwoordelijk voor heel Schouwen met uitzondering van Zierikzee. Behalve de genoemde buitengerechtigde zaken behandelde de kantonrechter ook strafzaken tegen overtreders van de wet, en civiele zaken waarbij personen tegen elkaar procederen. De ‘rol’, een soort agenda, is helaas van Brouwershaven niet bewaard gebleven. Dat maakt het moeilijker om een akte te vinden, maar niet onmogelijk.”

Archief Kantongerecht Brouwershaven (toegangsnr 704.1).

Tip voor voogdijzaken: “Vaak wordt de voogd snel na het overlijden van één van de ouders benoemd. Gebeurt dat niet, kijk dan nog eens kort voor de huwelijksdatum van het oudste kind van de overledene. Als bij een huwelijk blijkt dat er geen voogd is, wordt er alsnog een benoemd: zonder toestemming van de voogd kon er niet worden getrouwd. Hierbij kun je familiebanden reconstrueren en snel zien wie van de naaste familie nog in leven zijn en zich geroepen voelen om voogd te worden. Soms zijn dat verrassend ‘verre verwanten’.”

Nieuwe aanwinst dankzij de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief

‘Registre van den Criminele Saecken’ uit Veere terug in het archief

Het Zeeuws Archief heeft een bijzondere aanwinst verworven, namelijk het ‘Registre van den Criminele Saecken’ uit Veere. Het gaat om een laat zestiende-eeuws register in een perkamenten band met vonnissen van de vierschaar (de rechtbank) van Veere. De aanwinst kwam tot stand dankzij het initiatief van de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief.

Eeuwenlang heeft het *Registre van den Criminele Saecken* van de Veerse vierschaar een verborgen bestaan geleid. Het register dwaalde honderden jaren geleden af uit de archieven van de vierschaar. De band bevat talrijke vonnissen, waaronder die van heksen die in 1565 tot de brandstapel werden veroordeeld. Zwarte magie was in de middeleeuwen reden om iemand te veroordelen. Een misoogst of het overlijden van mensen of dieren waren vaak aanleiding tot het zoeken van een zonde-

bok. Tot heksenvervolging kwam het voornamelijk in de zestiende eeuw toen in de rechtspraak werd aangedrongen op strengere bestraffing van hekserij. Was iemand als heks voor het gerecht gesleept dan golden de normale procesregels. In juni 1565 veroordeelde de Veerse vierschaar twee vrouwen tot de brandstapel. Het ging om Digne Robbertsdochter alias ‘Water en broot’ en Geertruid Willemsdochter. Zij zouden hun ziel aan de duivel hebben verkocht en smeerseltjes hebben gemaakt die op mens, dier en schepen een kwade invloed hadden.

Het vonnis van deze heksen, evenals dat van andere tot de doodstraf of andere zware straffen veroordeelden, werd ingeschreven in het *Registre van den Criminele Saecken*. Aangenomen werd dat dit boek eeuwen geleden verloren was gegaan, totdat het op een veiling opdook. Het register kon worden aangekocht dankzij financiële steun van de Vereniging Vrienden van Veere, de Gemeente Veere en de initiatiefnemer tot de aankoop, de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief. Het register werd op 4 november jongstleden in Veere, tijdens het vijftigjarig jubileum van de Vereniging Vrienden van Veere, feestelijk aangeboden aan de burgemeester van Veere. Hij heeft het op zijn beurt overgedragen aan de directeur van het Zeeuws Archief, waar de archieven van Veere worden beheerd. Hij heeft het register na honderden jaren kunnen herenigen met de andere registers van de rechtbank in de depots van het Zeeuws Archief, waaruit het door elke geïnteresseerde kan worden opgevraagd in de studiezaal.

Rechterlijke Archieven Zeeuwse Eilanden (RAZE, toegangsnr 10), inv.nr 277b, Rol van criminele zaken ‘C’, register over de periode 1552-1663 uit het archief van de vierschaar te Veere.

Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief

Wilt u ook het Zeeuws Archief steunen? Meldt u dan aan bij de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief. Voor € 19,50 wordt u in 2007 als eerste op de hoogte gebracht van ontwikkelingen in het Zeeuws Archief, uitgenodigd voor openingen van exposities in het Zeeuws Archief en ontvangt u vrijkaarten voor de lezing door een bekende Nederlander tijdens Landelijke Archiefendag. Wie zich vóór 31 december 2006 aanmeldt, ontvangt bovendien een reproductie van een zegel uit het Zeeuws Archief. De zegels zijn gemaakt van zuivere bijenwas door de medewerkers in het restauratie-atelier. U heeft de keuze uit zegels met het wapen van Middelburg, Oostburg, Goes of Zierikzee of van Zeeland, zolang de voorraad strekt. Stuur een e-mail met uw aanmelding en uw gegevens naar info@zeeuwsarchief.nl of bel 0118-678800.

Vreemdelingen in het ziekenhuis

‘Lijden en afzien van de gewone man en vrouw’

Sommige mensen zijn moeilijk te traceren. Over de gewone man en vrouw is vaak niet veel te vinden in de archieven. Ook vreemdelingen laten weinig sporen na. Studiezaalmedewerker Toon Franken geeft een bron die relatief veel over deze mensen in de negentiende eeuw prijsgeeft: het ziekenhuis. “De stamboeken van het Gasthuis (ziekenhuis) in Middelburg bevatten een schat van gegevens over de mensen die er werden verpleegd. Het gaat om mensen die geen vaste woon- of verblijfplaats hadden en als ‘vreemdeling’ in Middelburg verbleven, bijvoorbeeld arbeiders en dienstboden, maar ook om armlastigen die voor rekening van een armbestuur werden opgenomen. De reden van opname, ziekte of een ongeluk, vertellen vaak welk leven iemand leidde. Zo kenden calicotwevers (calicot is katoen) slechte werkomstandigheden en slechte huisvesting. Het lijden en afzien van die mensen vind je in dit archief.”

“Van elke persoon worden vermeld: naam en voornaam, geboortedatum en -plaats, leeftijd, beroep, namen en beroepen van de ouders of de partner, de vorige woonplaats en het jaar van vestiging (alleen voor de personen die niet eerder in Middelburg hadden gewoond), reden van opname, de data van binnenkomst en ontslag of overlijden en tot slot voor wiens rekening men werd verpleegd. Vanaf eind 1867 wordt ook het adres van elke patiënt vermeld.

In de stamboeken vind je voornamelijk arbeiders, polderwerkers, knechten, dienstboden en ambachtslieden en vele ‘vreemdelingen’ zoals handelsreizigers, circusartiesten, muzikanten, soldaten en publieke vrouwen. Deze laatste werden meestal opgenomen wegens geslachtsziekte, maar een enkele keer (inv.nr 555 nr 1458) wordt een andere reden genoemd: ‘trachten haar moreel gedrag te verbeteren.’”

Archief Godshuizen Middelburg 1811-1948 (toegangsnr 24.3), inv.nrs 549-550 (1814-1837) 1166-1169 (1824-1847), 552-558 (1847-1909).

Tip: De chronologisch ingeschreven stamboeken zijn niet alfabetisch toegankelijk, maar van de in het gasthuis overleden personen kan de overlijdensdatum worden gevonden in de genealogische databank Zeeuws Archief ISIS. Vervolgens kan in de stamboeken op deze datum worden gezocht. Let er daarbij op dat patiënten soms al langere tijd in het ziekenhuis verbleven. De datum van opname kan dus enige maanden voor de overlijdensdatum liggen. Overigens zijn naast de stamboekgegevens ook de verwijsbriefjes van de doktoren nog te raadplegen onder de ‘verzoekschriften tot plaatsing’, inv.nrs 45, 180-196, 546-548, 1165 (1812-1816, 1821-1900).

Overlopers van de Polder Walcheren

‘Elk weggetje en elke sloot op Walcheren in de zestiende en zeventiende eeuw’

De overlopers van de Polder Walcheren zijn eigenlijk de voorgangers van het Kadaster, aldus studiezaalmedewerker Leo Hollestelle. Het is de enige bron die veel informatie geeft over het grondbezit en het landschap op Walcheren in de zestiende en zeventiende eeuw.

“Overlopers zijn registers, waarin de belasting over het onderhoud van de zeewering en de afwatering van de Polder Walcheren werd bijgehouden. De belasting, ook wel geschat genoemd, was afhankelijk van de hoeveelheid grond die iemand in zijn bezit had.”

“Alle percelen grond op Walcheren, behalve in de polders van Nieuw- en Sint Joosland, werden geregistreerd. De landmeters hebben de namen van de eigenaren, de pachters (baanders genoemd) en de grootte genoteerd, maar ook weggetjes, sloten en boerderijen zijn minutieus opgetekend. Dat deden zij door het ‘overlopen’ van het land. De overlopers geven dan ook een beeld van het vroegere landschap van Walcheren, met zijn kleinschalige verkaveling en de karakteristieke vliedbergen of werven.

Het is een indrukwekkende administratie, die zo duur en ingewikkeld was, dat men er in de loop van de zeventiende eeuw mee opgehouden is. Voortaan werden de percelen alleen nog maar per eigenaar geregistreerd. Dit gebeurde in de zogenaamde vergaarboeken.

De overlopers zijn een interessante bron voor onderzoek naar het grondbezit van voorouders. Het onderzoek is wel lastig, want door de herverkaveling van Walcheren in de jaren 1947-1954 is er geen enkel aanknopingspunt met het vroegere Walcherse landschap terug te vinden. Ook ontbreken oude perceelskaarten van voor de tijd van het Kadaster.”

Archief Polder Walcheren 1511-1870 (toegangsnr W7).

Tip: Behalve in het archief van de Polder Walcheren zijn deze registers ook te vinden in het archief van de Rekenkamer van Zeeland, het stadsarchief van Veere en de Handschriftenverzameling van het voormalige Rijksarchief in Zeeland.

Diarree in Domburg – de gezondheid van Walcheren en N-Beveland

‘Juist gewone zaken zijn vastgelegd, en dat maakt het zo buitengewoon’

Iedereen heeft wel een beeld van Zeeland aan het begin van de twintigste eeuw: immers, de fotografie was in opmars en van elke stad en elk dorp verschenen tientallen prentbriefkaarten. Wie echter meer wil weten over de woonomstandigheden op het platteland kan een beroep doen op het archief van de Gezondheidscommissie, aldus studiezaalmedewerker Kees de Ridder.

“Hoewel de naam van het archief dat niet doet vermoeden, geeft het archief van de Gezondheidscommissie zetel Veere informatie over de leefomstandigheden van de bewoners van het platteland van Walcheren en Noord-Beveland in de periode 1901-1934. Gezondheidscommissies werden opgericht op basis van de Gezondheidswet van 1901. Zij gaven advies aan gemeentebesturen op het terrein van de gezondheid, bijvoorbeeld over wat te doen bij besmettelijke ziekten. Het advies werd ook uitgebracht op basis van de Woningwet van 1901. Zo adviseerde de commissie om woningen met het oog op de hygiëne te verbeteren of onbewoonbaar te verklaren.”

“Het archief is interessant voor iedereen die meer wil weten over de leefomstandigheden van vóór de Tweede Wereldoorlog. Dat kunnen genealogen zijn, die meer willen weten over de huisvesting van hun voorouders, maar ook mensen die een algemene interesse hebben in een bepaalde plaats of streek op Walcheren of Noord-Beveland. In dit archief zijn juist hele gewone zaken vastgelegd, en dat maakt het zo buitengewoon. Je kunt bijvoorbeeld te weten komen uit hoeveel kamers een woning bestond, welke functie zij hadden, of de

bewoner dieren hield, en nog veel meer. Op het gebied van gezondheid behandelde de commissie veelvoorkomende zaken, zoals hoofdluis op scholen. Ook de kwaliteit van het drinkwater kreeg aandacht: de gezondheidscommissie liet in 1904 apotheker Nonhebel uit Middelburg het water uit drie publieke pompen te Domburg onderzoeken. Veel mensen leden daar in de zomer aan diarree. Hoewel het gemeentebestuur al in 1878 zou hebben toegegeven dat het water ongeschikt was als drinkwater, waren de pompen anno 1904 nog volop in gebruik. Met diarree tot gevolg. Op de vraag waarom de gemeente nog altijd niet de waterkwaliteit had verbeterd, antwoordde zij dat het ‘steeds gunstige’ sterftcijfer daartoe geen aanleiding had gegeven.”

Archief Gezondheidscommissie zetel Veere 1901-1934 (toegangsnr 2404).

Cursussen voor liefhebbers

Heeft u de smaak van stamboomonderzoek te pakken en wilt u weten hoe u uw stamboom verder kunt optuigen? Volg dan de cursus *Genealogie voor gevorderden* in het Zeeuws Archief. Maar liefst zes medewerkers van het Zeeuws Archief lichten de fijne kneepjes van het vak toe. Een keur aan archieven wordt behandeld: notariële, weeskamer-, rechterlijke en gevangenisarchieven, (pre)kadastrale registers, archieven met gegevens over belastingen, militairen en migranten en archieven over kerk, zorg en onderwijs. In de cursus wordt het boek *Zeeuwen gezocht, gids voor stamboomonderzoek in Zeeland* gebruikt. Het boek is voor € 17,50 te koop in de archiefwinkel.

Het lezen van oude teksten is fascinerend. Een nieuwe, spannende wereld gaat open: opeens belandt u zelf in de zestiende of zeventiende eeuw. Archiefmedewerker Ivo van Loo kent die wereld als geen ander. In de cursus *Paleografie voor vergevorderden* behandelt hij naast paleografische aspecten, met name de inhoud en de vorm van teksten. Het lesmateriaal bestaat uit kopieën van archiefstukken uit het Zeeuws Archief (gratis) en het boek *Werken met Zeeuwse bronnen*. Het boek is in de archiefwinkel te koop voor € 13,40.

Beide cursussen bestaan uit acht bijeenkomsten in het Zeeuws Archief. *Genealogie voor gevorderden* begint op maandag 15 januari 2007, 19.30-21.30 uur. *Paleografie voor vergevorderden* start op dinsdag 16 januari 2007, 19.30-21.30 uur. Elke cursus kost € 115, maar Vrienden van het Zeeuws Archief of ZVU-leden betalen slechts € 98.

Levensboom van Cornelis Blom (Renesse 1734 - 1805 St. Maartensdijk) en zijn vrouw Lijntje Braams (Oosterland 1736 - 1800 Oosterland), Zel. ill. IV 975.

U kunt zich aanmelden bij de ZVU, telefoon (0118) 634800, e-mail vu-zeel1@csnet.nl.

Jubileum 5 jaar ISIS – Blij met Zeeuwse voorouders

De genealogische database Zeeuws Archief ISIS bestaat in december vijf jaar! Het is een populaire tijdsbesteding van veel Zeeuwen en Zeeuwse nazaten geworden. Circa vier- à vijfhonderd mensen raadplegen elke dag de database. “Geweldig”, reageert Leo Hollestelle, medewerker van het Zeeuws Archief en verantwoordelijk voor het beheer van de database. “Het aantal gegevens bestaat inmiddels uit bijna vijf miljoen en we blijven informatie toevoegen”.

Zeeuws Archief ISIS werd gelanceerd op 28 december 2001. Na een begin met technische problemen functioneert de database inmiddels naar tevredenheid. Onder de trouwste gebruikers van de database, namelijk de leden van de ISIS-mailinglist, hield het Zeeuws Archief een kleine enquête. Daaruit blijkt onomwonden de waardering voor de database. “Ik ben blij dat ik Zeeuwse voorouders heb”, laat iemand weten, “want er is geen enkele andere archiefdienst in Nederland die zoveel bronnen in een database aanbiedt.” Die mening wordt door velen gedeeld. Behalve de grote diversiteit aan bronnen, waar-

deren de gebruikers de regelmatige updates. Zij zijn minder te spreken over de bestelkosten van kopieën. Verder maken weinigen gebruik van de studiezaal. Afstand en tijd vormen de grootste obstakels, dezelfde argumenten waarom ISIS wordt geroemd. Verder leeft de wens om scans van archiefstukken. Aan het bezwaar dat er nog weinig gegevens van vóór 1800 in de database te vinden zijn, gaat het Zeeuws Archief de komende jaren tegemoet komen. “We gaan doop-, trouw- en begraafgegevens van vóór 1800 raadpleegbaar maken. De eerste bestanden hebben we zojuist toegevoegd”, vertelt Hollestelle. “Overigens wil ik benadrukken dat deze database alleen wordt mogelijk gemaakt dankzij onze trouwe vrijwilligers. Jarenlang voeren zij nu al gegevens in de computer in.”

Wie als eerste op de hoogte gehouden wil worden van updates kan zich aanmelden voor de ISIS-mailinglist door een e-mail te sturen naar isis.reactie@zeeuwsarchief.nl. De uitslag van de enquête is te vinden op www.zeeuwsarchief.nl.

Terugblik op Landelijke Archievendag & Vriendendag

Criminele voorouders in het Zeeuws Archief

Ruim 450 bezoekers telde de Landelijke Archievendag & Vriendendag in het Zeeuws Archief op zaterdag 14 oktober jongstleden. Het Zeeuws Archief vertaalde het landelijke thema 'Geloof en bijgeloof' in *OPGELICHT, Praktijken van de Firma List & Bedrog uit de Zeeuwse geschiedenis*. Oftewel, kun je mensen geloven of niet? Tijdens rondleidingen door de depots maakten de bezoekers kennis met diverse oplichters. Zoals Jan Wilhem de Crane die onderpanden vervalste bij de Bank van Lening of veilingmeester Isaac Hurgronje die menige scheeps- en goederenveiling uit de boeken wist te houden. Daarnaast werden bezoekers uitgenodigd om na te gaan of zij zelf

frauderende voorouders hadden. En met succes, want velen bezochten de workshop *Criminele Voorouders*. Ook de voorzitter van de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief spoorde het publiek aan: "Wees niet huiverig, alle zaken die hier liggen zijn verjaard." Datzelfde publiek genoot van de lezing *Papieren Familiereünie* door schrijfster Nelleke Noordervliet. Het programma bevatte verder tal van activiteiten in de studiezaal, het restauratie-atelier en het achttiende-eeuwse Van de Perrehuis. Bovendien konden bezoekers zich te goed doen aan de 'steekpenningen', die werden aangeboden door de van origine Zeeuwse snoepfabrikant Perfetti-Van Melle.

Adres en openingstijden

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, tel. (0118) 678800, fax (0118) 628094, info@zeeuwsarchief.nl, www.zeeuwsarchief.nl

De studiezaal en de expositieruimte zijn geopend van dinsdag tot en met vrijdag en elke eerste zaterdag van de maand, van 9.00 tot 17.00 uur. De expositieruimte is ook op maandag van 9.00 tot 17.00 uur te bezoeken.

Abonnement Nieuwsbrief

Wilt u deze gratis Nieuwsbrief voortaan als abonnee ontvangen, mail uw adresgegevens dan naar info@zeeuwsarchief.nl onder vermelding: abonnement Nieuwsbrief. U kunt zich via dit mailadres ook afmelden. Hebt u geen e-mail, stuur dan een kaartje naar het Zeeuws Archief met uw aan- of afmelding.

Het Zeeuws Archief is gesloten op ma 25 en di 26 december 2006 (Eerste en Tweede Kerstdag) en ma 1 januari 2007 (Nieuwjaarsdag).